

Italien.

Det är snart skolavslutning och eleverna är denna morgon iförda tomteluvor och munskydd. De kastar konfetti och ska få förbipasserande att stanna upp och tänka efter.

Foto: Peter Loewe

Farligt dålig luft i Milano –

Smogen med de farliga mikropartiklar som finns i luften slår alla rekord i Norditalien. På måndagen införde Milanos kommun stopp för all privat biltrafik dagtid. Då hade de redan höga gränsvärdena överskridits i en månad.

DN i Milano

Peter Loewe
DN:s korrespondent
loewe@tin.it

● Situationen kan inte jämföras med smogkatastroferna i Kina och Indien. Men stora delar av Norditalien är hårt drabbat. I Milano diskuteras nu om även alla nyårsfyrvärkerier skall förbjudas. I huvudstaden Rom har kommunen beslutat att bilen får användas endast varannan dag, beroende på jämn eller ojämn slutsiffra på registreringsskylten.

En ny EU-rapport visar att 491 000 personer dör i förtid i Europa varje år till följd av luftför-

oreningar. Högst i statistiken ligger Italien. Landets regering har kallat till ett krismöte i morgon, onsdag, med berörda regioner och kommuner. När DN kort före jul besöker Milano är luften svår att andas och känns stickande tung.

Klockan är bara halv åtta och en trött vintersol försöker ta kommandot. I Milano är morgonrusningen redan i gång i en stad som är mer nordeuropeisk än latinsk. I en av stadens få centrala parker har 20 föräldrar samlats för att gemensamt följa sina barn till skolan. Men inte med bil utan med cykel.

– Genom att cykla till skolan så undviker vi att bidra till ytterligare avgaser och föroreningar, säger Marco Ferrari, ordförande i föreningen Föräldrar emot smog.

DN hänger med på cykelturen. Enkelt, jag behövde bara registrera mig i förväg på en hemsida för "bikesharing" och kunde omedel-

bart åka i väg på en splitterny cykel. Kostnaden, 15 kronor för två timmar, är en signal som visar att kommunen försöker få milanesarna att vänja sig av med bilen.

Dagens cykeltur har drag av glad organiserad protest, för att väcka uppmärksamhet och skapa opinion. Därför är eleverna tomtelövklädda och kastar konfetti utmed skolvägen. Många föräldrar bär vita munskydd som en protestsymbol. Det är ett färgglatt trampande lämmeltåg bland massor av bilar på väg mot låg- och mellanstadieskolan Oberdan Porzi på Via Bergognone.

– Vi kallar denna aktion "Massa marmocchi" (En massa ungar). Det är en variant av rörelsen "Critical mass" som skapades i San Francisco på 1990-talet. Konceptet är att om vi är många som cyklar samtidigt så kommer vi fram i trafiken, säger Marco Ferrari.

Det fungerar. Föräldrarna blockerar med sina cyklar ett antal korsningar utan rödlys så att bilar från sidogatorna inte kommer fram. På så vis kan elevkaravanen snabbt passera. En hetlevrad bilist reagerar våldsamt, drar ned rutan och öser en rad tuffa svordomar över

både barn och vuxna.

Efter 15 minuter, då cykelkaravanen snurrat runt ett par kvarter för att plocka upp fler elever, är vi framme. Katuscia Mariani har tre barn som hon dagligen cyklar med till skolan.

Hon håller inte med den som påstår att barnen utsätts för ännu mer föroreningar genom att cykla än att åka bil.

– Sanningen är tvärtom. Genom att sitta fast länge i bilköer utsätts de för mer föroreningar. Många av de farliga mikropartiklar som finns i luften tar sig in i bilen, säger hon.

Lite senare träffar jag Pier Mannuccio Mannucci, läkare och forskare på ett av Milanos stora sjukhus. Han har ägnat mycket tid till att titta på hur stadens luftföroreningar påverkar invånarnas hälsa.

I dag är det en fin vinterdag med strålende sol. Absolut värsta tänkbara situation för Milano, brummar professor Mannucci som välkomst-hälsning.

– Jag blir upprörd när jag ser

Foto: Peter Loewe

Pier Mannuccio Mannucci

mammor ute på stan med öppna barnvagnar. Små barn som är nära gatunivån får i sig väldigt mycket föroreningar, säger han och tillägger att det är lika oansvarigt med vuxna som joggar på en "avgaskloak" som shoppinggatan Corso Buenos Aires.

Flera faktorer bidrar till Milanos dåliga luft. Staden omges av höga berg i alla riktningar utom österut, där den stora Po-slätten ligger. Det blåser därför ytterst lite. Regionen Lombardiet är Italiens folkrikaste med tio miljoner invånare och området är ekonomiskt välmående. Det går 650 bilar på 1000 invånare – ett rekord för Europa om man undantar några få rika småländer. Detta trots att Milano har en väl utbyggd kollektivtrafik som fungerar bra.

Europeiska miljöbyrån (EEA) med säte i Köpenhamn kom med en ny rapport den 30 november. Den visar att Italien har flest dödsfall i absoluta tal orsakade av luftföroreningar: 84 000. En siffra som professor Mannucci anser mycket tillförlitlig.

Den stora boven i dramat är de ytterst små luftburna partiklar förkortade pm (particulate matter) som mäts i mikrometer i klasserna

Dagens Nyheters
medarbetare
i världen

Berlin: Jan Lewenhagen
jan.lewenhagen@dn.se
Bryssel: Annika Ström Melin
annika.strom.melin@dn.se
Danmark: Karin Zillén
utland@dn.se

Helsingfors: Philip Teir
philip.teir@gmail.com
Jerusalem: Nathan Shachar
naranjal@gmail.com
London: Pia Gripenberg
pia.gripenberg@dn.se

Mellanöstern: Erik Ohlsson
erik.ohlsson@dn.se
Nairobi: Erik Esbjörnsson
erikesbjornsson@gmail.com
New York: Martin Gelin
martin.gelin@gmail.com

Norge: Jens Littorin
jens.littorin@dn.se
Paris: Magnus Falkehed
magnus@falkehed.com
Peking: Torbjörn Petersson
torbjorn.petersson@dn.se

Rio de Janeiro:
Henrik Brandão Jönsson
riojonsson@gmail.com
Rom: Peter Loewe
loewe@tin.it

Ryssland: Ingmar Nevéus
ingmar.neveus@dn.se
Washington:
Sanna Torén Björling
sanna.bjorling@dn.se

Marco Ferrari, ordförande i "Föräldrar emot smog" i Milano, cyklar själv ofta till jobbet.

Foto: Peter Loewe

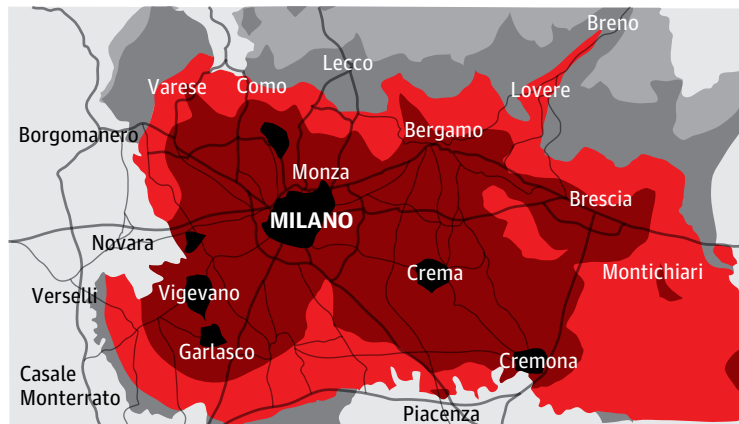
Foto: Stefano Portal/EPA

På måndagen stoppades all privat biltrafik dagtid i Milano.

Luftföroreningar i regionen Lombardiet den 16 december

De svarta zonerna med bland annat Milano anger värdet för farliga mikropartiklar (pm 10) i luften. Vissa dagar har halten varit 115 mikrogram/kubikmeter, nästan tre gånger över EU:s godtagna medelvärde 40 mikrogram/kubikmeter. WHO:s rekommendation är 20.

Källa: ARPA Grafik: Elin Lindwall

Mikropartiklarna pm 10 (mäts i mikrogram per kubikmeter).
● 0-25 ● 26-50 ● 51-75 ● 76-100 ● 100

Fakta. Luftföroreningar i EU

● **Störst skada** orsakar små luftburna partiklar kallade pm (particulate matter). De mäts i mikrometer. Koncentrationen mäts i mikrogram per kubikmeter.
● **EU:s gränsvärden** för luftföroreningar är betydligt högre än Världshälsoorganisationen WHO:s riktlinjer. För de skadligaste minsta partiklarna kallade pm 10 (inte större än 10 miljondels meter) accepterar EU ett dagsvärde på upp till 50 mikrogram/kubik-

meter. Det får endast överskridas 35 dagar om året. Medelvärdet får uppgå till 40 mikrogram/kubikmeter. För WHO är motsvarande siffra 20 mikrogram/kubikmeter och värdena får inte överskridas mer än tre dagar om året.
● **Italien står** för 17 procent av alla för-tida dödsfall orsakade av luftföroreningar i EU. Den årliga siffran 84 000 är den högsta inom EU. Motsvarande siffra för Sverige är 3 870 personer.

● **I Lombardiet** går det 650 bilar på 1 000 invånare. Italien har i EU:s rapport de högsta dödstalen orsakade av kvävedioxid (NO₂) – 138 fall på 100 000 invånare, motsvarande siffra för Sverige är 39. Av utsläppen av NO₂ kan 65 procent kopplas till trafiken.
● **Enligt WHO:s rapport** från 2014 dör 7 miljoner människor varje år i sjukdomar relaterade till luftföroreningar.

I korthet.

Polen skärper domstolsregler

Polen. Polens president Andrzej Duda har under-tecknat en ny lag om landets författningsdomstol. Den kontroversiella lagen innebär förändringar av beslutsgången i domstolen och kritiker befarar att detta ska leda till att domstolens oberoende hotas. Även EU-kommissionen har uttryckt oro i ett brev till Polens regering. Det är konservativa partiet Lag och rättvisa (PiS), som vann en klar seger i höstens val, ligger bakom förslaget som nu blivit lag. Regeringen har tidigare fått kritik för sitt agerande vid utnämningen av domare i författningsdomstolen och anklagas för att vilja politisera landets högsta domstol. **TT-Ritzau**

48 dödade i norra Nigeria

Nigeria. Minst 28 människor dödades på måndagen när två kvinnliga självmordsbombare slog till mot en marknad Madagali i nordöstra Nigeria, uppger en lokal ledare. Staden ligger nära delstaten Borno som är terrororganisationen Boko Harams starkaste fäste. Dådet kom efter en större attack som sträckte sig över söndagen och måndagen mot staden Maiduguri. Där dödades minst 20 personer, enligt myndigheterna. Ett dussintal självmordsbombare tog sig in i staden tillsammans med beväpnade män från Boko Haram, berättar en väktare. Ett 100-tal människor skadades. Nigerias president Muhammadu Buhari har lovat att besegra Boko Haram före årets slut och sade tidigare i veckan att terrororganisationen "tekniskt" var besegrad. **TT-Reuters**

Sexslavar kompenseras efter 70 år

● Japan och Sydkorea har efter 70 år nått en överenskommelse om de sydkoreanska kvinnor som tvingades bli sexslavar under andra världskriget. Japan kommer att be om ursäkt och ge ekonomisk kompensation till de kvinnor som fortfarande är i livet. Frågan om sexslavarna har infekterat relationen mellan Sydkorea och Japan sedan krigsslutet. Under andra världskriget tvingades 200 000 kvinnor, de flesta från Sydkorea, bli slavar på bordeller i Japan. Båda länderna har utvecklats till demokratier med stark ekonomisk utveckling och har ett omfattande handelsutbyte, men samtidigt är relationen spänd till följd av historiska händelser. Japan ockuperade Sydkorea 1910–1945. **Mia Holmgren**

Putins saltaste citat till salu

! Snart kan ryssarna köpa en 400 sidor tjock bok med de mest kryddstarka av president Vladimir Putins kommentarer. Den ges ut av en grupp kallad Nätverk som stöttats ekonomiskt av Kreml. Slagkraftiga och ofta brutala kommentarer är ett av Putins varumärken. I boken, som ska kosta motsvarande 95 kronor, finns förkastelseord mot tjetjener, letter, demokrati av västerländskt snitt och samkönade äktenskap. Andra citat fokuserar på patriotism. Kreml har vagt försökt distansera sig från boken. **TT-Reuters**

8500 nya lärare till flyktingbarn

Tyskland. Tyskland har anställt 8 500 lärare för att klara undervisningen av de 196 000 flyktingbarn som börjat i tyska skolor i år. Mer än en miljon flyktingar har kommit till Tyskland 2015, en fyrdubbling från året före. Landet har därmed tagit emot i särklass flest flyktingar jämfört med andra länder i Europa. Av 325 000 barn som kommit till Tyskland har 196 000 börjat i tyska skolor, enligt en sammanställning som tidningen Die Welt gjort. Förutom 8 500 nya lärare har 8 200 specialklasser skapats. Enligt ett av Tysklands lärarförbund kommer det att behövas ytterligare 20 000 extralärare för att klara de kommande åren. **Mia Holmgren**

biltrafiken stoppas

pm10 och pm2,5. De angriper inte bara kroppens luftvägar, vilket kan leda till astma, andningsbesvär och cancer, utan är så små att de även letar sig fram till blodomloppet och kan på så vis påverka kroppens alla organ negativt.

Utöver pm-partiklarna är även halterna i luften av gaser som kvävedioxid (NO₂), orsakas bland annat av dieslbilar) ytterst farliga. En tredje komponent som mäts noga är ozongas (O₃) som kan irritera lungorna.

En studie från Italiens sjukvårdsdepartement talar om att smogen i Milanoregionen Lombardiet årligen orsakar 10 000 dödsfall. Smogen förkortar milanesarnas medellivslängd med 14 månader.

Luftens giftiga ämnen mäts i mikrogram per kubikmeter. Värdena får inte överskridas mer än 35 dagar om året; åtskilliga städer i Norditalien överskrider gränsvärdena över 100 dagar om året.

Enligt professor Mannucci är gränsvärdena ett stort problem:

– EU har varit alldeles för generös när de satt gränsvärdena så högt. De är i flera fall dubbelt så höga som de värden där Världshälsoorganisa-

Jag blir upprörd när jag ser mammor ute på stan med öppna barnvagnar. Små barn som är nära gatunivån får i sig väldigt mycket föroreningar.

Pier Mannuccio Mannucci, läkare och forskare i Milano.

tionen (WHO) anser att föroreningarna i luften är direkt skadliga. Det betyder att 80 procent av Italiens städer inte uppfyller kraven. Verkligheten är inte mycket annorlunda i många av Europas stora städer.

På EU:s miljöbyrå har spanjoren Alberto Gonzalez Ortiz arbetat i flera år med hur luftföroreningarna påverkar vår hälsa. Rapporten är en sammanställning av 2012–2013 års värden och sjukdomstal. Det rör sig om noggranna uppskattningar, där man inte tagit hänsyn till sociala faktorer som om en person också till exempel varit rökare, påpekar han för DN.

Rapporten slår fast, att om EU sänkte sina gränsvärden med en tredjedel när det gäller de minsta och farligaste mikropartiklarna pm2,5 till samma nivå som WHO, skulle dödstalen i Europa sjunka med 144 000 personer varje år.

– EU:s beslut om gränsvärden har hittills varit kompromisser. Målet måste vara att EU på sikt närmar sig WHO:s lägre nivå.

Det råder en absolut krissituation denna decembermånad. Det har inte regnat på nära två månader. Värdena av partiklar och gaser har

slagit i taket i stora delar av Norditalien.

Dagen efter besöket i Milano har jag rethosta och svårt att prata högt utan att tappa rösten. Det plingar i datorn: ett mejl med tack för visat intresse från Marco Ferrari på Föräldrar emot smog. Han bifogar en karta över staden för att jag ska veta vad jag "fick i mig medan jag cyklade i Milano".

Mätningarna görs av det regionala kontrollorganet ARPA. Kartan visar att i nästan hela Milano ligger mikropartiklarna pm10 över 100 mikrogram per kubikmeter – långt över det dagliga maxvärdet på 50 eller det tillåna medelvärdet 40 mikrogram.

Den italienska miljöorganisationen Legambiente påpekar att Milano till i slutet av december har överskridit gränsvärdet 98 dagar under 2015. I en dryg månad i följd under november–december har gränsvärdena överskridits varje dag. Och det är bara början på en lång och livsfarligt smutsig vinter.

EEA:s (European environment agency) rapport den 30 november 2015: eea.europa.eu/publications/air-quality-in-europe-2015